

С. В. Бєлай

Ю. П. Бабков

О. Г. Бондаренко

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СПІЛЬНИХ ДІЙ СИЛ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВИНИКНЕННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Досліджено поняття “державна безпека” та “кризові ситуації, що загрожують державній безпеці”. Запропоновано перелік кризових ситуацій, що загрожують державній безпеці. Розроблено концептуальну модель і розтлумачено механізми, а також обґрунтовано концептуальні принципи державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

Ключові слова: державна безпека, державне управління, кризові ситуації, сили безпеки, логістичне забезпечення, концептуальні положення.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні характеризується постійним виникненням кризових ситуацій. На жаль, протягом останніх п'яти років спостерігалася тенденція до збільшення кризових та надзвичайних ситуацій (КтаНС), які загрожують державній безпеці України. У першу чергу, це пов'язано із проведенням операції об'єднаних сил (ООС) щодо відновлення миру та безпеки на сході України, де тільки у період з 29 жовтня по 11 листопада 2018 р. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні зафіксувала понад 18 тис. порушень режиму припинення вогню, а загальна кількість жертв серед цивільного населення, починаючи з 1 січня цього року, становить 216 осіб, серед яких 43 загинули та 173 поранені [1]. За даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні за період з 14 квітня 2014 р. до 15 травня 2018 р. загинуло щонайменше 2725 цивільних осіб. Окрім цього, 298 цивільних осіб, у тому числі 80 дітей, загинуло під час авіакатастрофи рейсу МН-17 17 липня 2014 р., що в підсумку збільшує кількість загиблих осіб до 3023. Кількість цивільних осіб, які зазнали поранень у зв'язку з конфліктом, – близько 7–9 тисяч осіб [2]. Станом на 19 вересня 2018 р. під час збройного конфлікту на Донбасі за офіційними даними загинуло 2911 українських військовослужбовців [3].

Кількість інших КтаНС в Україні протягом 2015–2017 рр. показувала невтішну динаміку. Так, загальна кількість КтаНС збільшилася на 10,8 %, при цьому кількість КтаНС природного та соціального характеру збільшилася на 28 та 11,1 % відповідно [4, 5]. Попри деяку позитивну динаміку щодо КтаНС, у 2018 р. кількість їх залишається суттєвою. Так, зареєстровано всього в Україні 128 КтаНС, із них 48 – техногенного, 77 – природного та 3 – соціального характеру. Кількість загиблих унаслідок КтаНС у 2018 р. становила 168 осіб, постраждалих – 839, матеріальні збитки склали 516 360 грн [6]. Статистика кримінальних злочинів за 2013–2018 рр. [7], яку формує Генеральна прокуратура України, тільки підтверджує загрозливий стан кризових ситуацій.

У разі виникнення кризових ситуацій регіонального та загальнодержавного рівнів мирного часу сили безпеки держави реалізують відповідні механізми реагування. Для керівництва заходами з реагування на такі кризові ситуації створюються Єдини (спільні) спеціальні органи державного управління (оперативні штаби) та пункти управління (Ситуаційні центри), на які, серед іншого, повинні покладатися завдання управління всебічним забезпеченням (в основному логістичним). На цей час кожна із сил безпеки має свої особливості, а також різні

спроможності управління різними видами логістичного забезпечення, що значно знижує оперативність виконання завдань. Аналіз досвіду управління та організації логістичного забезпечення формувань сектору безпеки і оборони у зоні проведення ООС засвідчив, що наявна система виявилася малоефективною, оскільки використовуються незбалансовані та високвитратні механізми управління, а системи логістичного забезпечення практично кожної із сил безпеки та сил оборони мають, своєю чергою, складну багаторівневу систему управління, нерівномірну і громіздку інфраструктуру. Тому доцільно запровадити єдину систему державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, а також розробити її концептуальну модель.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Слід зазначити, що дослідження стосовно розроблення механізмів державного управління спільними діями сил безпеки України під час реагування на кризові ситуації та їх логістичного забезпечення практично не проводилося. Разом з тим, безперечним є внесок окремих учених у досліджувану проблематику. Так, у статті [8] досліджувалися державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру в Україні, зокрема, розглянуто методологічний аспект формування таких механізмів, сформульовано низку наукових і прикладних завдань, наведено методику, сформовано схему логіки відповідного дослідження. Проблеми кризового менеджменту у державному управлінні, його функції та передумови вивчали А. І. Барковець та В. О. Шведун [9]. Питання управління у сфері цивільного захисту як галузі державного управління і складової національної безпеки щодо захисту особи, суспільства й держави від надзвичайних ситуацій та їх наслідків розглядалося С. С. Засуном [10]. Дефініції поняття “кризова ситуація”, а також основні підходи до періодизації процесу управління кризами, підходи до класифікації кризових ситуацій аналізували у своєму дослідженні А. І. Гризун та І. Л. Лозова [11]. Поняття “кризова ситуація, зумовлена воєнно-політичними чинниками”, “воєнно-політична криза” у теорії державного управління розкрив С. С. Гута [12]. Необхідність та механізми застосування ситуаційних центрів державних органів як резервної системи приведення у готовність сил

оборони держави обґрунтовує О. В. Устименко [13].

Проблеми логістичного (тилового та технічного) забезпечення сил безпеки досліджували й отримали певні наукові результати деякі вітчизняні вчені, серед яких слід згадати В. Ф. Роліна, І. Є. Морозова, О. В. Мінька, В. В. Сисоєва, В. О. Темнікова, О. А. Александрова, О. М. Шмакова, І. А. Чуба, Ю. В. Михайловську, М. В. Новожилову, В. М. Попова, Р. В. Гудака та ін. Так, у своїй дисертації [14] В. В. Сисоєв досліджував проблеми моделювання логістичного управління постачанням сил сектору безпеки і оборони в єдиній системі матеріально-технічного забезпечення. Цикл статей наведених нами авторів [15–19] присвячено системі тилового забезпечення внутрішніх військ МВС України та Національної гвардії України. У наукових статтях [20, 21] автори досліджують систему ресурсного забезпечення Державної служби з надзвичайних ситуацій, яка є складовою сил безпеки держави.

Незважаючи на важливість і цінність наукових праць згаданих учених, з нашого погляду, потребують окремого дослідження й обґрунтування концептуальні положення державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

Мета статті полягає у розробленні концептуальної моделі державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

Для досягнення вказаної мети доцільно дослідити поняття “державна безпека”, “кризові ситуації, що загрожують державній безпеці”, а також механізми державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на вказані кризові ситуації.

Перш за все це стосується розуміння й однозначного тлумачення понять “державна безпека”, “система забезпечення державної безпеки”, “загрози державній безпеці” тощо. У науковій літературі (автори С. Пирожков, О. Белов, В. Селіванов, М. Косолапов, Є. Кравець, С. Гордієнко, В. Картавцев, М. Потебенько і В. Гончаренко, С. Яценко, В. Пилипчук й інші) та у законодавчих актах до визначення поняття “державна безпека” використовуються різні підходи, але більшість серед них ґрунтується на об’єктному підході

до поділу національних інтересів та класифікації загроз національній безпеці. При цьому державна безпека визначається як складова національної безпеки.

Поняття “національна безпека” теж мало певну еволюцію останнім часом. У Законі України “Про основи національної безпеки України” в редакції 2003 р. [22] у визначенні чітко виокремлювалися об’єкти національної безпеки, а також визначалися відповідні їм національні інтереси, а саме: *національна безпека України* – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Об’єктами національної безпеки були: людина і громадянин (їхні конституційні права і свободи); суспільство (його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси); держава (її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність). При цьому пріоритетність мали спочатку життєво важливі інтереси людини і громадянина, згодом – суспільства і потім – уже держави.

Водночас чинний Закон України “Про Національну безпеку України” [23] визначає, що *національна безпека України* – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Тобто, в умовах проведення на сході України операції ООС на перший план висуваються національні інтереси держави. І така зміна пріоритетів цілком логічна, адже тільки збереження державності гарантує захист суспільства чи окремої людини і громадянина.

Стосовно визначення поняття “державна безпека” не все так однозначно. У коментарях до Кримінального кодексу України [24] та у Законі України “Про службу безпеки України” [25] це поняття має таке трактування: *державна безпека* – це захищеність державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності України, її економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу, державної таємниці, правопорядку, державного кордону, життєво важливої інфраструктури та населення від

розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, а також від терористичних та інших особливо небезпечних зазіхань з боку злочинних організацій, груп чи осіб.

У Законі України “Про національну безпеку України” [23] *державна безпека* тлумачиться як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру. Як бачимо, це поняття від поняття “національна безпека України” відрізняється лише характером загроз. Таке формулювання досить не однозначне і є предметом дискусій через невизначеність загроз невоєнного характеру.

Доцільніше дати визначення поняттю “загроза державній безпеці”, ніж поділяти загрози за воєнним чи невоєнним характером. Можна запропонувати таке визначення: *загроза державній безпеці країни* – демонстрація або прояв потенційно небезпечних політичних, економічних, соціальних, етнічних, релігійних (конфесійних), територіальних, воєнних та інших внутрішніх або зовнішніх для країни чинників, що за певних обставин здатні призвести до заподіяння шкоди державному суверенітету, територіальній цілісності, демократичному конституційному ладу.

Розглянемо систему державної безпеки України як сукупність взаємопов’язаних і взаємодіючих елементів, що складають єдине ціле для забезпечення державної безпеки країни. Центральним елементом такої системи виступає система забезпечення державної безпеки, складовими якої є сили безпеки, а саме: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України, Національна поліція України, Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, а у певних ситуаціях – і Збройні Сили України. Визначення ролі і місця кожної із цих структур є складним завданням органів державної влади.

У Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України [26] проведено розподіл відповідальності його складових за організацію, планування, реагування на загрози та під час виконання завдань за призначенням. Розподіл здійснено з використанням сценарного підходу за такими групами ситуацій:

- оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;
- забезпечення державної та громадської безпеки, у тому числі боротьба з тероризмом;
- міжнародна стабільність та безпека; надання допомоги органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у запобіганні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;
- забезпечення кібербезпеки та захисту інформації;
- забезпечення розвитку оборонно-промислового комплексу.

Питома вага участі кожної структури визначатиметься характером і напруженістю конкретної обстановки. Слід зауважити, що в цьому розподілі віднесення всього переліку ситуацій до класу кризових є не зовсім коректним. У разі виникнення певного класу надзвичайних ситуацій, воєнних конфліктів виникає потреба у введенні надзвичайних адміністративно-правових режимів. Кризові ж ситуації такого не потребують. Кризова ситуація – це крайнє загострення протиріч, гостра дестабілізація становища у будь-якій сфері діяльності, регіоні [27].

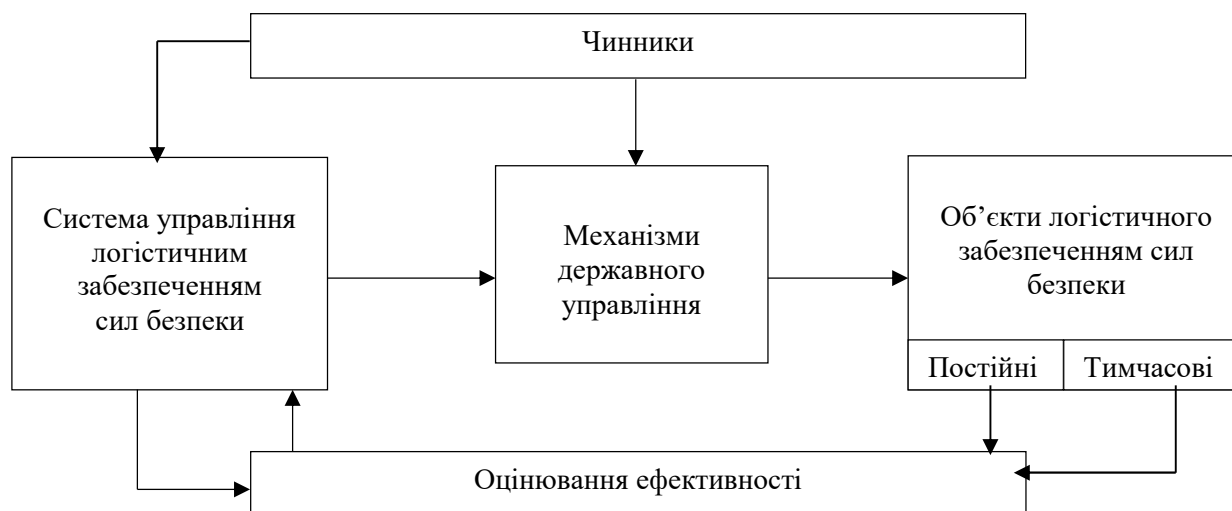
Таким чином, можна обґрунтовано визначити поняття “кризова ситуація, що загрожує державній безпеці”: *кризова ситуація, що загрожує державній безпеці* – це обстановка з високим рівнем напруженості, що склалася або може скластися внаслідок дій, здатних призвести до заподіяння шкоди державному суверенітету і територіальній цілісності, демократичному конституційному ладу, яка характеризується крайнім загостренням протиріч, гострою дестабілізацією становища у будь-якій сфері діяльності, регіоні, країні, реагування на яку

потребує залучення в обмежені строки додаткових сил та засобів органів державної влади і місцевого самоврядування, сил безпеки, в окремих випадках і сил оборони, підприємств, установ і організацій без введення надзвичайних адміністративно-правових режимів.

Нами пропонується такий перелік кризових ситуацій, що загрожують державній безпеці:

- намагання відокремити від України певні адміністративно-територіальні одиниці, зокрема, за участю не передбачених законом воєнізованих та (або) збройних формувань, приватних військових компаній, терористичних, неурядових, етнічних, релігійних або інших організацій;
- спроби державного перевороту або незаконної зміни конституційного ладу;
- виникнення масових заворушень на політичному, етнічному, релігійному та іншому підґрунті, акції громадянської непокорності (страйки, блокування роботи органів державної влади, порушення функціонування об’єктів, комунікацій тощо);
- гостра дестабілізація обстановки у регіоні, країні внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, підприємств, організацій, населення.

Виходячи з наведених позицій нами розроблено концептуальну модель державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці України (рисунок).

Концептуальна модель державного управління логістичним забезпеченням сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці

Використовуючи підхід до визначення поняття державного управління в широкому розумінні у роботі [28], за аналогією сформулюємо поняття державного управління нашої проблематики. Пропонуємо тут розуміти вид державного управління, що являє собою цілеспрямований, регулюючий та організуючий вплив держави через систему її органів та посадових осіб у них на процеси логістичного забезпечення спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

Цілеспрямований вплив держави з метою забезпечення реалізації національних інтересів, зокрема, досягнення необхідного рівня національної безпеки держави, здійснюється у формі розроблених вищими органами державної влади декларацій, доктрин, стратегій, концепцій, програм тощо. Сьогодні такими документами є: Воєнна доктрина, Стратегія національної безпеки, Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, Концепція розвитку Національної гвардії України на період до 2020 року, Державна програма розвитку озброєння та військової техніки тощо.

Регулюючий вплив держави реалізується шляхом закріплення законами та підзаконними актами норм права, яке полягає у прийнятті нових або внесенні змін до чинних законів та підзаконних актів, що визначають державну політику у сфері національної і державної безпеки, розкривають поняття “кризова ситуація”, регламентують державне управління спільними діями сил безпеки та їх логістичним забезпеченням при реагуванні на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці. Таке вдосконалення повинно мати системний характер, а також поширюватися на всі рівні нормативно-правової бази.

Організуючий вплив держави полягає у закріпленні організаційної структури, порядку створення і діяльності органів управління спільними діями сил безпеки та їх логістичним забезпеченням під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці. Він здійснюється відповідно до визначених законами правових норм у формі видання нормативно-правових актів (указів, постанов, директив, наказів, розпоряджень тощо).

У науковій літературі, присвяченій проблемам державного управління, поняття “механізм державного управління” є поширеним і дуже широко вживаним, хоча різні автори трактують його по-різному.

Загальні та концептуальні положення із цього поняття висвітлено у наукових працях В. Авер'янова, О. Амосова, Г. Астапової, Г. Атаманчука, В. Бакуменка, А. Березянської, І. Булеєва, П. Єгорова, О. Єрьоменка-Григоренка, В. Князева, О. Ковалюка, В. Коломийчука, О. Коротича, М. Круглова, А. Кульмана, М. Лесечка, Ю. Лисенка, В. Малиновського, О. Машкова, Н. Мойсеєва, Н. Нижник, О. Оболенського, Г. Одинцової, Р. Рудницької, З. Рум'янцева, Ю. Тихомирова, О. Федорчака. Разом із цим механізми державного управління спільними діями сил безпеки, не кажучи про їх логістичне забезпечення, залишаються практично малодослідженими та невизначеними.

Під механізмом державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, можна розуміти спосіб впливу держави через систему її органів та посадових осіб у них на процеси логістичного забезпечення з метою якнайшвидшої зміни обстановки, яка склалася внаслідок кризової ситуації, ліквідації або нейтралізації її наслідків та відновлення нормальних умов життєдіяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, підприємств, організацій, населення.

Отже, механізми державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, повинні складатися з послідовності таких операцій і дій:

- оцінювання рівня забезпечення силами і матеріально-технічними засобами окремих військових формувань та правоохоронних органів, що залучаються до реагування на кризові ситуації;

- виявлення дефіциту відповідних сил і матеріально-технічних засобів;

- перерозподіл ресурсів на основі використання сформованого математичного апарату з метою їх раціонального використання;

- забезпечення безперервного, своєчасного, швидкого та повного матеріально-технічного забезпечення.

На відміну від існуючих механізмів, наведений механізм використовує надмірні можливості одних сил безпеки для задоволення потреб інших, які на конкретний час не володіють матеріально-технічними засобами.

Концептуальні положення є вихідними для формування стратегії [29], тому вважається концептуальним застосування низки принципів державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, а саме:

– принцип ієрархічності (припускає вертикальний розподіл державного управління логістичним забезпеченням, виділення рівнів управління та підпорядкування нижчих ланок вищим);

– принцип планованості (складання програми дій логістичного забезпечення та їх реалізації, проявляється у нормалізації умов праці та її розподілі між виконавцями, у координації дій виконавців, їх урахуванні й контролі);

– принцип цілеспрямованості (чітка постановка цілей перед кожним органом логістичного управління сил безпеки на відповідних рівнях управління);

– принцип розподілу повноважень (для уникнення конфлікту інтересів право перерозподілу матеріальних засобів надається елементу надсистеми стосовно до системи логістичного забезпечення окремих сил безпеки, що дозволяє уникнути випадків впливу корпоративних інтересів на результати розподілу ресурсів);

– принцип компетентності (означає обов'язковість знання фахівцями органів управління специфіки логістичного забезпечення на відповідних рівнях управління);

– принцип “не нашкодь” (під час планування перерозподілу сил та засобів враховувати особливості систем логістичного забезпечення сил безпеки з метою мінімізації шкоди надсистемам);

– принцип гібридності забезпечення (у випадку неможливості своєчасного, безперервного та повного логістичного забезпечення створеного угруповання за рахунок ресурсів залучення сил безпеки залучаються ресурси місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування);

– інформаційний принцип (з метою забезпечення оперативності збирання даних про наявність запасів матеріально-технічних засобів в органі управління постійно з визначеною періодичністю, а за суттєвих змін – негайно здійснюється моніторинг наявності запасів матеріально-технічних засобів) та ін.

Таким чином, державне управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, має бути реалізовано розробленням комплексного державного механізму [30].

Висновки

На основі викладеного у статті можливо дійти таких висновків.

1. Сьогодні в Україні характеризується постійним виникненням кризових ситуацій. На жаль, протягом останніх п'яти років спостерігалася тенденція до збільшення кризових та надзвичайних ситуацій, які загрожують державній безпеці України. У разі виникнення кризових ситуацій регіонального та загальнодержавного рівнів мирного часу сили безпеки держави реалізують відповідні механізми реагування.

2. Аналіз досвіду управління та організації логістичного забезпечення формувань сектору безпеки і оборони у зоні проведення ООС засвідчив, що наявна система виявилася малоефективною, оскільки використовуються незбалансовані та високовитратні механізми управління, а системи логістичного забезпечення практично кожної із сил безпеки та сил оборони мають, своєю чергою, складну багаторівневу систему управління, нерівномірну і громіздку інфраструктуру. Тому доцільно запровадити єдину систему державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

3. Під механізмом державного управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, можна розуміти спосіб впливу держави через систему її органів та посадових осіб у них на процеси логістичного забезпечення з метою якнайшвидшої зміни обстановки, яка склалася внаслідок кризової ситуації, ліквідації або нейтралізації її наслідків та відновлення нормальних умов життєдіяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, підприємств, організацій, населення.

4. Державне управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують

державній безпеці, має відбуватися на таких етапах: забезпечення короткострокових дій на основі перерозподілу сил та засобів логістичного забезпечення; нарощування сил та засобів системи логістичного забезпечення сил безпеки; стале функціонування системи логістичного забезпечення сил безпеки; згортання сил та засобів системи логістичного забезпечення.

Напрямки подальших наукових розвідок будуть спрямовані на розроблення комплексного державного механізму управління логістичним забезпеченням спільних дій сил безпеки під час реагування на кризові ситуації, що загрожують державній безпеці.

Список використаних джерел

1. Звіт Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні станом на 19 листопада 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine/403604>. – Назва з екрана.
2. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 лютого – 15 травня 2018 року / Управління Верховного комісара ООН з прав людини, 15 травня 2018. – 41 с.
3. Президент розповів, скільки українських військових загинули на Донбасі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-donbas/29498873.html>. – Назва з екрана.
4. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dsns.gov.ua/files/2017/2/22/2016.pdf>. – Назва з екрана.
5. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://www.dsns.gov.ua/files/2018/1/26/Zvit%202017 \(%D0%9A%D0%9C%D0%A3\).pdf](https://www.dsns.gov.ua/files/2018/1/26/Zvit%202017 (%D0%9A%D0%9C%D0%A3).pdf). – Назва з екрана.
6. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dsns.gov.ua/files/2019/1/18/321.pdf>. – Назва з екрана.
7. Єдині звіти про кримінальні правопорушення за 2013–2018 рр. / Генеральна прокуратура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html>. – Назва з екрана.
8. Дегтяр, А. О. Дослідження державних механізмів протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру в Україні: методологічний аспект / А. О. Дегтяр, С. В. Белай // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://el-zbirn-du.at.ua/2015_1/20.pdf. – Назва з екрана.
9. Барковець, А. І. Антикризовий менеджмент у державному управлінні / А. І. Барковець, В. О. Шведун // Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 22–23 лют. 2017 р. – Харків : НУ ЦЗУ, 2017. – С. 197.
10. Засуцько, С. С. Місце та роль державного управління у системі цивільного захисту в Україні / С. С. Засуцько // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія : Юридична. – Львів : ЛДУВС, 2011. – № 3. – С. 101–111.
11. Gizun, A. Analysis of “crisis” definition and basic aspects of business continuing planning concept / A. Gizun, I. Lozova // Ukrainian Scientific Journal of Information Security. – 2016. – Vol. 22, issue1. – P. 99–108.
12. Гута, С. С. Поняття “кризова ситуація, зумовлена воєнно-політичними чинниками”, “воєнно-політична криза” в теорії державного управління / С. С. Гута // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 7. – С. 116–120.
13. Устименко, О. В. Ситуаційні центри державних органів як резервна система приведення у вищі ступені бойової готовності частин і підрозділів сил оборони / О. В. Устименко // Науковий часопис Академії національної безпеки. – 2018. – № 2 (18). – С. 136–148.
14. Сисоєв, В. В. Моделювання логістичного управління постачанням сил сектору безпеки і оборони держави в єдиній системі матеріально-технічного забезпечення : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.11 / В. В. Сисоєв ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. – Харків, 2016. – 40 с.
15. Ролін, І. Ф. Аналіз системи тилового забезпечення внутрішніх військ МВС України / І. Ф. Ролін, І. Є. Морозов // Честь і закон. – 2011. – № 2. – С. 75–82.
16. Ролін, І. Ф. Формулювання наукової проблеми у теорії тилового забезпечення

внутрішніх військ / І. Ф. Ролін // Честь і закон. – 2012. – № 4. – С. 11–15.

17. Огляд існуючого науково-методичного апарату для формування раціональної системи тилового забезпечення угруповання внутрішніх військ / І. Ф. Ролін, І. Є. Морозов, В. О. Темніков, О. А. Александров // Честь і закон. – 2013. – № 1. – С. 34–39.

18. Ролін, І. Ф. Обґрунтування основних структурно-функціональних характеристик системи тилового забезпечення угруповання Національної гвардії України / І. Ф. Ролін // Честь і закон. – 2014. – № 2. – С. 28–35.

19. Шмаков, О. М. Концептуальні положення теорії тилового забезпечення угруповань Національної гвардії України / О. М. Шмаков, І. Ф. Ролін, І. Є. Морозов // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил. – Харків : ХУПС, 2015. – № 3. – С. 131–136.

20. Чуб, І. А. Формалізація задачі ресурсного забезпечення ліквідації техногенної надзвичайної ситуації / І. А. Чуб, Ю. В. Михайловська, М. В. Новожилова // Проблеми надзвичайних ситуацій : зб. наук. пр. – Харків : НУЦЗУ, 2017. – Вип. 25. – С. 154–158.

21. Попов, В. М. Оцінка ефективності розподілу ресурсного забезпечення ліквідації надзвичайної ситуації / В. М. Попов, І. А. Чуб, Р. В. Гудак // Проблеми надзвичайних ситуацій : зб. наук. пр. – Харків : НУЦЗУ, 2017. – Вип. 26. – С. 108–112.

22. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351 (втратив чинність).

23. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 31. – Ст. 241.

24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. – Київ : Юрінком Інтер, 2016. – 1064 с.

25. Про службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. № 27. – Ст. 382 (із змінами до Закону № 2505-VIII від 12.07.2018 р. включно).

26. Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 р. № 92/2016.

27. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237 (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018 р.).

28. Говоруха, В. В. Державне управління цивільно-військовими відносинами в Україні: теоретичні засади та механізми : дис. ... канд. наук держ. упр. : 25.00.01 / В. В. Говоруха. – Харків, 2001. – 233 с.

29. Белай, С. В. Концепція стратегії соціально-економічної безпеки регіонів України [Електронний ресурс] / С. В. Белай // Державне будівництво. Харків : ХарРІ НАДУ, 2012. – № 2. – URL : [www/kbuara.kharkov.ua](http://www.kbuara.kharkov.ua). – Назва з екрана.

30. Белай, С. В. Розроблення комплексного державного механізму протидії кризовим ситуаціям за масовою участю населення / С. В. Белай // Держава та регіони. Серія : Державне управління. – 2013. – № 3 (43). – С. 57–61.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2019 р.

УДК 351.865:164-044.372

С. В. Белай, Ю. П. Бабков, А. Г. Бондаренко

КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКИМ ОБЕСПЕЧЕНИЕМ СОВМЕСТНЫХ ДЕЙСТВИЙ СИЛ БЕЗОПАСНОСТИ В УСЛОВИЯХ ВОЗНИКНОВЕНИЯ КРИЗИСНЫХ СИТУАЦИЙ

Исследованы понятия “государственная безопасность” и “кризисные ситуации, угрожающие государственной безопасности”. Предложен перечень кризисных ситуаций, угрожающих государственной безопасности. Разработана концептуальная модель и разъяснены механизмы, а

также обоснованы концептуальные принципы государственного управления логистическим обеспечением совместных действий сил безопасности при реагировании на кризисные ситуации, угрожающие государственной безопасности.

Ключевые слова: государственная безопасность, государственное управление, кризисные ситуации, силы безопасности, логистическое обеспечение, концептуальные положения.

UDC 351.865:164-044.372

S. V. Belay, Yu. P. Babkov, O. G. Bondarenko

CONCEPTUAL MODEL OF PUBLIC ADMINISTRATION OF LOGISTIC SUPPORT OF JOINT ACTIONS OF SECURITY FORCES IN THE CONDITIONS OF CRISIS SITUATIONS

The present time in Ukraine is characterized by the constant occurrence of crisis situations. Unfortunately, over the past five years, the trend towards an increase in crisis and emergency situations that threaten the state security of Ukraine has continued. This is primarily due to the joint forces operation (JFO) to restore peace and security in the east of Ukraine.

When crisis situations of peacetime occur, the state security forces are used to respond to them. To guide the response to such crisis situations, Unified (joint) special government bodies (Situation Centres) are created, which, among others, must rely on the task of comprehensive support (mainly logistic). Analysis of management and organization experience of security and defence sector formations' logistics support in the JFO area has showed that the existing system is ineffective because unbalanced and costly management mechanisms are used, and the logistics support systems of virtually every security and defence forces have a complex multi-level management system, an uneven and cumbersome infrastructure. Therefore, it is advisable to introduce a unified system of public administration of logistic support of joint actions of security forces in responding to crisis situations that threaten state security, and also develop its conceptual model.

The article examines the concepts of state security, crisis situations that threaten state security, as well as the public administration mechanisms of logistic support of joint actions of security forces in responding to crisis situations. A conceptual model has been developed and mechanisms have been clarified, and conceptual principles of the public administration mechanisms of logistic support of joint actions of security forces in responding to crisis situations threatening state security have been substantiated.

Keywords: state security, state management, crisis situations, security forces, logistics support, conceptual provisions.

Белай Сергій Вікторович – доктор наук з державного управління, професор, старший науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0002-0841-9522>

Бабков Юрій Павлович – заслужений працівник освіти України, кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0001-5586-4103>

Бондаренко Олександр Геннадійович – кандидат наук з державного управління, доцент, докторант Національної академії Національної гвардії України

<https://orcid.org/0000-0003-1755-3333>